

Bryssel den 18.10.2017
COM(2017) 610 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Handlingsplan för att förbättra beredskapen inför kemiska, biologiska, radiologiska and
nukleära säkerhetsrisker**

INLEDNING: DET FÖRÄNDERLIGA HOTET

EU har på den senaste tiden drabbats av en rad våldsamma terrorattacker, både från grupper i nätverk och ensamma aktörer, och hotet om nya attentat kvarstår. Både terroristgrupper och radikaliserade individer har försökt genomföra storskaliga attacker i EU i syfte att maximera både antalet offer och de psykiska och ekonomiska återverkningarna på samhället.

Terroristorganisationer har ännu inte använt kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära (nedan kallade CBRN) ämnen i Europa. Det finns dock trovärdiga tecken på att terroristgrupper kan ha för avsikt att skaffa CBRN-material eller CBRN-vapen och att de utvecklar kunskaperna och förmågan att använda dem¹. Daish har använt kemiska vapen i Syrien och Irak och bedöms vara i stånd² att producera och använda dessa vapen. Mindre incidenter har visat gruppens intresse för innovation och utveckling av biologiska och radiologiska vapen³. Även om termen CBRN används genomgående i dokumentet bör det noteras att sannolikheten för en kärnvapenattack från en icke-statlig aktör anses mindre än för kemiska, biologiska eller radiologiska angrepp.

Detta bör ses mot bakgrund av den tekniska utvecklingen som kan utnyttjas av terrorister med ont uppsåt. Daish har använt obemannade luftfartygssystem antingen för övervakning och ledning eller för attacker med sprängämnen⁴.

CBRN-attacker och deras potential är ett framträdande inslag i terroristpropaganda, med jihadistmedier som uttrycker avsikter att begå CBRN-attacker och på olika sociala medier delar möjliga metoder för attacker och mål⁵. CBRN-hoten har erkänts av Förenta nationernas säkerhetsråd⁶, som har uttryckt oro för den växande risken för spridning, bland annat till icke-statliga aktörer.

Detta bekräftar att EU behöver förbättra sin motståndsförmåga och öka beredskapen för att hantera CBRN-hot under de kommande åren.

BEHOVET AV ÖKAT SAMARBETE INOM EU

Detta föränderliga hot kräver att vi kartlägger våra sårbarheter och vårt försvar mot möjliga terroristattacker med CBRN-material. Sannolikheten för CBRN-hot anses hittills liten, men konsekvenserna kan vara förödande. Även i liten skala kan en CBRN-attack få betydande återverkningar på de samhällen och ekonomier som drabbas samt leda till stora och bestående

---

1 Europol, *Terrorism Situation and Trend report (TE-SAT) 2017*, s. 16, finns på: www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/tesat2017.pdf. Se även uttalanden från generaldirektören för Organisationen för förbud mot kemiska vapen: www.globaltimes.cn/content/1044644.shtml.

2 Interpol – *Assessment of ISIL chemical weapons threats outside of Iraq and Syria*, den 7 februari 2017.

3 En Daishcell som förberedde ett attentat med ett rudimentärt biologiskt vapen hejdades i Marocko 2016. Interpol – *Biological Threats and Incidents Pose Increasing Threat to Critical Infrastructure and Public Health*, den 24 oktober 2016. Dessutom har man upptäckt att en europeisk högre tjänsteman inom kärnenergiområdet har stått under bevakning av terrorister som har anknytning till attackerna i Paris och Bryssel. Europol, TE-SAT 2016, s. 14. Secrétariat général de la défense et de la sécurité nationale (Frankrike), *Chocs futurs - Etude prospective à l'horizon 2030*, maj 2017, s. 88: <http://www.sgdsn.gouv.fr/>

4 Risken för terroristattacker med obemannade luftfartygssystem tas upp i handlingsplanen till stöd för skyddet av offentliga platser, COM(2017) xxx.

5 Europol, TE-SAT 2017, s. 16.

6 FN:s säkerhetsråds resolution S/RES/2325 (2016) av den 14 december 2016.

störningar, utbredd rädsla och osäkerhet. Både de mänskliga och ekonomiska kostnaderna av t.ex. en attack som utförs med en apparat som sprider radioaktivt material (en s.k. smutsig bomb)⁷, eller en mjältbrandsattack med obemannade luftfartygssystem, kan bli oerhört höga.

Stärkt förmåga att stå emot CBRN-hot i fråga om förebyggande, beredskap och insatser kräver betydande investeringar från medlemsstaternas sida. Det fordrar därför närmare samarbete på EU-nivå så att medlemsstaterna kan lära av varandra, dela sakkunskap och tillgångar samt utnyttja synergier över gränserna. Den omfattande bedömningen av EU:s säkerhetspolitik⁸ visar på behovet av ökat samarbete på EU-nivå, på grundval av bättre förståelse av CBRN-hotet och samlade resurser i syfte att ha bättre beredskap inför eventuella CBRN-attacker.

Direktivet om bekämpande av terrorism⁹ innehåller för första gången bestämmelser om alla delar av CBRN-terrorism. Det ålägger medlemsstaterna skyldigheter när det gäller insatser vid en terroristattack, inklusive en skyldighet att ge alla offer medicinsk hjälp. De initiativ som föreslås i detta meddelande kommer att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla sina skyldigheter att bistå offren för en attack med CBRN-material.

Syftet med denna handlingsplan är att öka det europeiska samarbetet för att stärka CBRN-säkerheten med inriktning på förebyggande av, beredskap inför och insatser vid CBRN-hot och terroristattacker. De åtgärder som anges i detta meddelande kommer att hjälpa medlemsstaterna att skydda sina medborgare och sin infrastruktur. Många av de föreslagna åtgärderna bygger på en allriskstrategi och kommer också att bidra till bättre beredskap inför storskaliga CBRN-olyckor som inte har någon anknytning till terrorism.

MED UTGÅNGSPUNKT I CBRN-HANDLINGSPLANEN FÖR 2010–2015

Utgångspunkten för den här handlingsplanen är det arbete som inleddes i EU med CBRN-handlingsplanen för 2010–2015¹⁰. Den beaktar de brister som konstaterats i genomförandet samt nya hot. På EU-nivå har handlingsplanen för 2010–2015 lett till en bättre förståelse av hotet, mer informationsutbyte (utveckling av en CBRN-E-ordlista och införande av CBRN-incidenter i det europeiska bombdatasystemet) och sådana framsteg som utveckling av en infrastruktur för utbildning på EU-nivå (det europeiska utbildningscentrumet för kärnsäkerhet – Eusectra). Viktig rättslig utveckling har också skett på det biologiska området genom antagandet av beslut nr 1082/2013/EU om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa, där bestämmelser anges för att öka beredskaps- och insatsplaneringen i EU.

De medlemsstater som har tillfrågats om genomförandet av handlingsplanen för 2010–2015 rapporterade ett stort antal åtgärder på nationell nivå, bland annat utbildning och övningar. De har också rapporterat om vissa svårigheter med att säkerställa samordningen mellan olika aktörer. Berörda parter har till exempel betonat behovet av att ytterligare fördjupa

---

7 Se exempelvis von Winterfeldt, Detlof och Rosoff, Heather, *A Risk and Economic Analysis of Dirty Bomb Attacks on the Ports of Los Angeles and Long Beach* (2007), publicerade artiklar, artikel 39: http://research.create.usc.edu/published_papers/39. Författarna bedömde konsekvenserna av en smutsig bomb i hamnen i Los Angeles. Utöver saneringskostnaderna skulle t.ex. stängningen av hamnen och relaterad verksamhet leda till kostnader på upp till 100 miljarder euro <https://pdfs.semanticscholar.org/5cc0/3b4436d06165aac72041315c824fbef44d5b.pdf>.

8 COM(2017) 407, SWD(2017) 278 final, 26.7.2017.

9 EUT L 88, 31.3.2017, s. 6.

10 Europeiska unionens råd, dokument 15505/1/09 REV 1, antaget i december 2009 av rådet i syfte att stärka CBRN-säkerheten i hela EU.

kunskaperna om CBRN-risker, främja gränsöverskridande samarbete och investera ytterligare i utbildning och övningar¹¹. Gränsöverskridande/sectorsövergripande utbildningar och övningar – helst organiserade på ett strukturerat sätt och enligt en läroplan som överenskommit på förhand – utpekades som ett av de områden där EU kan ge ett mervärde. Medlemsstaterna pekade också på brister i informationsutbytet om CBRN-incidenter, hot, utrustning och teknik som utvecklats för att avvärja dessa hot. De underströk även behovet av att utveckla samarbete med andra partner som inte omfattas av den förra CBRN-handlingsplanen, såsom militära aktörer och viktiga tredjeländer.

FASTSTÄLLANDE AV EN MER FOKUSERAD OCH SAMORDNAD STRATEGI

Utgående från dessa framsteg antas i denna handlingsplan en riktad strategi, i enlighet med 2012 års dagordning för CBRN-E, där rådet uppmanade kommissionen att utveckla en mer fokuserad policy och ta itu med ett urval av centrala prioriteringar med ett tydligt EU-mervärde och konkreta resultat.

Handlingsplanen ger medlemsstaterna ett tillfälle att öka sin beredskapskapacitet inför de föränderliga hoten genom frivilligt deltagande i en rad initiativ som föreslås i handlingsplanen.

Denna handlingsplan bygger på den starka övertygelsen att hantering av CBRN-risker kräver en övergripande strategi, som omfattar flera olika områden och aktörer, såsom brottsbekämpning, krishantering, skydd av kritisk infrastruktur och offentliga platser, folkhälsan och den privata sektorn. Vissa av de föreslagna åtgärderna kommer också att bidra till att göra kritisk infrastruktur i EU bättre rustad att stå emot attacker, i synnerhet kärnkraftverk och kemiska anläggningar.

Det finns också ett tydligt behov av att öka inre och yttre säkerhetsinsatser med särskilt fokus på insatser via EU:s kompetenscentrum på CBRN-området. En central prioritering kommer att vara att trygga gränssäkerheten och kapaciteten att detektera olaglig införsel av CBRN-material. Tulltjänstemän har en viktig roll när det gäller att trygga de yttre gränserna och säkerheten i leveranskedjan. Det är mycket viktigt att anpassa godsinformationssystemen för att stärka övervakningen och den riskbaserade kontrollen av internationella leveranskedjor i syfte att säkerställa att CBRN-material inte olagligt förs in i EU. Det krävs också åtgärder för att stärka exportkontrollerna vid handel med produkter med dubbla användningsområden. Samarbete och samordning med EU:s strategiska och regionala partner är avgörande, och synergier kommer att eftersträvas med alla relevanta berörda parter, bland annat militära aktörer, Europeiska försvarsbyrån, Nato och den privata sektorn.

Handlingsplanen har därför följande fyra mål:

- 1) Minska tillgången till CBRN-material.
- 2) Säkerställa en stabilare beredskap för och hantering av CBRN-säkerhetsincidenter.
- 3) Bygga upp starkare inre och yttre förbindelser kring CBRN-säkerhet med viktiga regionala och internationella EU-partner.
- 4) Öka våra kunskaper om CBRN-risker.

---

11 Som en del av översynen ställdes medlemsstaterna också specifika frågor om framtida prioriterade samarbetsområden.

Genom att arbeta på de här områdena kan EU ge en solidare ram för att minska risken för CBRN-attacker, stärka säkerhetsåtgärderna, öka motståndsförmågan och förbereda för en effektiv insats i händelse av en attack.

De föreslagna åtgärderna kommer att stödjas genom mobiliserad finansiering inom ramen för kommissionens olika befintliga instrument, bland annat Horisont 2020, fonden för inre säkerhet (polis) och unionens civilskyddsmekanism eller de många olika externa finansieringsinstrumenten (t.ex. finansieringsinstrumentet för utvecklingsamarbete, europeiska grannskapsinstrumentet och instrumentet som bidrar till stabilitet och fred).

MÅL 1: MINSKA TILLGÅNGEN TILL CBRN-MATERIAL

Terroristernas möjligheter att utföra CBRN-attacker är beroende av tillgången till de ämnen, substanser och material som behövs för CBRN-vapen. I likhet med det arbete som redan utförts avseende sprängämnen och skjutvapen måste EU bli bättre på att kontrollera tillgången till CBRN-ämnen med hög risk samt optimera vår förmåga att detektera sådana material i ett så tidigt skede som möjligt och begränsa eller kontrollera tillgången. Man måste också behandla den viktiga frågan om interna hot mot kritisk infrastruktur och anläggningar där det finns CBRN-material. Dessutom finns det ett tydligt behov, som även bekräftats av EU:s medlemsstater, av att ytterligare förbättra utbytet av information om CBRN-material, till exempel hot och säkerhetsincidenter som stölder eller olaglig handel. Detta kan uppnås genom att man maximerar användningen av befintliga verktyg och system för informationsutbyte.

Kommissionen lägger därför fram följande prioriterade åtgärder som måste vidtas i nära samarbete med medlemsstaterna och andra berörda parter.

Åtagande		Åtgärd	Resultat och tidsplan
1.1	Optimera informationsutbytet på CBRN-området	Medlemsstaterna ska mer systematiskt föra in teknisk information om CBRN-vapen och CBRN-incidenter i det europeiska bombdatasystemet ¹² som förvaltas av Europol. Man bör överväga om det är genomförbart att inrätta ett rapporteringssystem som motsvarar det som finns för sprängämnesprekursorer. Bättre användning av andra verktyg för	Europol ska regelbundet rapportera till den rådgivande EU-gruppen för CBRN-säkerhet om användningen av det europeiska bombdatasystemet (från och med 2018). Kommissionen ska samarbeta med medlemsstaterna för

12 Europeiska bombdatasystemet är en it-plattform där medlemsstaterna kan dela nya och relevanta uppgifter och underrättelser om sprängämnen och CBRN-material och relaterade incidenter. Eftersom det kräver en högre nivå av säker anslutning har Europol inrättat en kompletterande onlinebaserad expertplattform, där användarna kan interagera och samarbeta med varandra genom virtuella gemenskaper.

		<p>informationsutbyte, som den databas över incidenter och smuggling¹³ som inrättats av IAEA¹⁴.</p> <p>Utforska kopplingarna med andra informationssystem – såsom DUeS, det elektroniska systemet för dubbla användningsområden¹⁵ – med information om föremål och personer som misstänks för ”skadlig” handel.</p>	<p>att förbättra informationsutbytet via det europeiska bombdatasystemet.</p> <p>Europol ska göra en kartläggning av informationssystem, behov och eventuella brister i fråga om informationsutbyte senast i mitten av 2018.</p>
1.2	Stärka riskbaserad tullkontroll för att stoppa farliga CBRN-material vid gränsen	<p>Förbättra handelsbranschens godsinformation och tullmyndigheternas detektionskapacitet i samarbete med andra organ för att övervaka internationella leveranskedjor i syfte att detektera och kontrollera olaglig införsel av CBRN-material.</p> <p>Öka medvetenheten om CBRN-hot bland tulltjänstemän och tjänstemän inom brottsbekämpning, förbättra samarbetet och informationsutbytet mellan tullmyndigheter och andra myndigheter, i enlighet med EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet (COM (2014) 527).</p>	<p>Överenskommelse med medlemsstaterna (mitten av 2018) om att inrätta en gemensam databas för godsinformation.</p> <p>Projektgruppen för detektionsteknik vid tullen ska utreda förmågan att detektera biologiska och kemiska material i internationella leveranskedjor. Rapport senast i mitten av 2018.</p> <p>Utvidga den radiologiska/nukleära utbildningen vid Eusectras¹⁶</p>

13 Databasen över incidenter och smuggling är IAEA:s system för information om fall av olaglig handel och andra otillåtna aktiviteter och händelser som inbegriper kärnmaterial och andra radioaktiva material som inte omfattas av tillsynssystemet.

14 Internationella atomenergiorganet.

15 Det elektroniska systemet för dubbla användningsområden är ett säkert elektroniskt system som förvaltas av kommissionen för utbyte av information mellan medlemsstaterna. Det har varit fullt operativt sedan 2012 och syftet är att förbättra utbytet mellan medlemsstaterna av information om avslag för produkter med dubbla användningsområden. Den information som huvudsakligen hanteras rör beskrivningen av de produkter som avslaget gäller och de parter som berörs av avslagen, såsom medlemsstaterna, exportören, förmedlaren, mottagaren och slutanvändaren.

16 Det europeiska centrumet för utbildning om kärnsäkerhet har inrättats för att beakta farhågor om stöld av radioaktivt material som kan vara förknippat med brottslighet och terroristdåd. Det tillhandahåller praktisk utbildning med hjälp av äkta kärnmaterial till tjänstemän vid frontlinjen, utbildare och andra

			utbildnings- anläggning för brottsbekämpande tjänstemän, tulltjänstemän och andra tjänstemän på fältet.
1.3	Stärka EU:s export- kontroll	Förhindra att externa aktörer (statliga och icke- statliga) får tillgång till produkter med dubbla användningsområden/CBRN-material genom handel.	Uppdatera EU:s förteckningar över CBRN-ämnen med hög risk under 2018 och utvärdera omfattningen och arten av teknisk interaktion mellan ”CBRN-produkter” och ”produkter med dubbla användnings- områden”.
1.4	Hantera interna hot	Utbyta bästa praxis i fråga om säkerhetsprövning och bakgrundskontroller i anläggningar där det finns CBRN-material, som biologiska laboratorier eller kärnanläggningar.	En kartläggning av befintliga säkerhetsprövnings- rutiner ska slutföras senast i slutet av 2017.

MÅL 2: SÄKERSTÄLLA EN STABILARE BEREDSKAP FÖR OCH HANTERING AV CBRN-SÄKERHETSINCIDENTER

Operativ beredskap är avgörande för att effektivt minska effekterna av en CBRN-attack eller incident. Mot bakgrund av att CBRN-hotet i sig är gränsöverskridande och transnationellt kan EU-samarbete ge ett mervärde genom att det uppmuntrar kapacitetsuppbyggande verksamhet inom EU – såsom gränsöverskridande samarbete kring utbildning, övningar och insatser – underlättar ömsesidigt bistånd, ger riktlinjer, främjar miniminormer i hela unionen och, där det behövs, finansierar transnationella projekt på detta område.

Kommissionen har redan anordnat ett stort antal kurser och övningar på EU-nivå med inriktning på sektorsövergripande samarbete i händelse av CBRN-attacker. Till exempel fokuserade Arete-övningen 2014 på samarbetet mellan brottsbekämpningen och civilskyddet i händelse av en komplex situation med en kemisk attack, terroristattack och tagande av gisslan. Dessutom har kommissionen finansierat en rad kurser som anordnats i samarbete med medlemsstaternas myndigheter om sektorsövergripande insatser vid en attack med en

---

experter på området. Centrumet finns vid Europeiska kommissionens gemensamma forskningscentrum i Karlsruhe och Ispra.

radiologisk smutsig bomb. Dessa initiativ har kompletterats genom övningar som anordnas på området civilskydd och utbildningar som anordnas av Europol och Cefpol.

Ytterligare åtgärder kommer att bygga vidare på denna erfarenhet och föra samman de olika initiativen för beredskap och insatser i ett enhetligt program och därigenom maximera medlemsstaternas utbildnings- och övningsmöjligheter och göra deras strategier mer konsekventa.

Ytterligare åtgärder för att underlätta samarbete mellan flera organ kommer att identifieras efter EU:s workshop i oktober 2017 om samarbete mellan de aktörer som är först på olycksplatsen efter terroristattacker. En omfattande CBRN-incident skulle kräva att olika berörda parter deltar i insatserna, även privata aktörer, t.ex. när det gäller att se till att medicinska motåtgärder finns tillgängliga.

Kommissionen lägger därför fram följande prioriterade åtgärder som måste vidtas i nära samarbete med medlemsstaterna och andra berörda parter.

Åtagande		Åtgärd	Resultat och tidsplan
2.1	Stärka EU:s beredskap och insatser på CBRN-området genom sektorsövergripande utbildning och övningar	Kommissionen kommer, i samarbete med medlemsstaterna, att stärka utbildningen och övningarna för beredskapspersonalen från brottsbekämpande myndigheter, civilskyddet, hälso- och sjukvårdsinrättningar och, i tillämpliga fall, gräns- och tullmyndigheter och militära partner. Utbildningen och övningarna kommer att genomföras med hjälp av befintliga finansieringsinstrument och operativa verktyg, framför allt unionens civilskyddsmekanism, Cefpol och fonden för inre säkerhet (polis). Utvecklingen av en gemensam EU-kursplan för CBRN-området kommer att främjas i nära samarbete med medlemsstaternas experter.	En kartläggning av EU:s befintliga utbildningar senast januari 2018. EU:s rådgivande grupp ska beakta ytterligare behov senast under andra kvartalet 2018. Nya utbildningar och övningar ska påbörjas under fjärde kvartalet 2018. Flera övningar ska utföras på EU-nivå (liksom Arete-övningen 2014) under 2019.
2.2	Stärka EU:s beredskapskapacitet för CBRN-incidenter inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism	För att ge medlemsstaterna bättre stöd i händelse av en stor CBRN-incident kommer medlemsstaterna och kommissionen att fortsätta att stärka den befintliga europeiska insatskapaciteten vid nödsituationer inom ramen för unionens civilskyddsmekanism, däribland europeiska sjukvårdsstyrkan. Uppmuntra medlemsstaterna att också fortsatt sätta in nya CBRN-resurser till europeiska insatskapaciteten vid nödsituationer. Stödja medlemsstaterna i fråga om registrering och certifiering av CBRN-moduler och andra resurser till europeiska	Bedömning av bristerna i fråga om CBRN-katastrofberedskap under 2018. Anpassningsbidrag för registrering/certifiering av moduler. Sektorsövergripande skrivbordsövningar om kontinuitetsplanering under en pandemi

		<p>insatskapaciteten.</p> <p>Se över de ursprungliga kapacitetsmålen på området CBRN-katastrofer.</p> <p>Testa sektorsövergripande beredskap och insatser i händelse av pandemier.</p>	<p>(2018).</p> <p>Workshoppar om beredskap och genomförandet av internationella hälsoreglementet och om bästa praxis rörande screening vid inresa och utresa. Planeras för 2017–2018.</p>
2.3	Utföra en analys av brister i detektion av CBRN-material	I nära samarbete med den rådgivande CBRN-gruppen kommer kommissionen att undersöka i vilken utsträckning den befintliga detektionsutrustningen kan detektera CBRN-material. Resultaten kommer att ligga till grund för detektionsverksamheten och standardiseringsarbetet.	En inledande bristanalysrapport med rekommendationer senast under tredje kvartalet 2018.
2.4	Förbättra tidig varning och reaktion samt informationsutbytet om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa ¹⁷	Uppdatera systemet för tidig varning och reaktion i syfte att förbättra situationsmedvetenheten och incidenthanteringen för allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa samt att koppla systemet för tidig varning och reaktion till EU:s andra system för snabb varning och informationssystem.	Den nya plattformen ska vara klar senast i mitten av 2018.
2.5	Stärka beredskapen vid laboratorier i EU inför allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa	Säkerställa mekanismer för snabb identifiering och karakterisering och snabb utväxling av prover, förse sämre utrustade medlemsstater med stöd.	2015–2018 Medlemsstaternas genomförande med stöd från kommissionen inom ramen för den gemensamma åtgärden Emerge ¹⁸ för effektiva insatser mot mycket farliga och nya patogener på

17 Enligt definitionen i artikel 2 i beslut nr 1082/2013/EU om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa: 1. biologiska hot (smittsamma sjukdomar, antimikrobiell resistens och vårdrelaterade infektioner relaterade till smittsamma sjukdomar [nedan kallade *relaterade särskilda hälsofrågor*], biotoxiner och andra skadliga biologiska agens som inte har samband med smittsamma sjukdomar), 2. kemiska hot, 3. hot av miljöursprung, 4. hot av okänt ursprung, 5. händelser som kan utgöra internationella hot mot folkhälsan i enlighet med IHR, förutsatt att de omfattas av en av hotkategorierna i leden 1–4 ovan.

18 http://www.emerge.rki.eu/Emerge/EN/Home/Homepage_node.html.

			EU-nivå.
2.6	Öka medlemsstaternas beredskap inför gränsöverskridande hot mot människors hälsa	<p>Öka medlemsstaternas beredskap inför gränsöverskridande hot mot människors hälsa genom gemensam upphandling av medicinska motåtgärder (i enlighet med artikel 5 i beslut nr 1082/2013/EU om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa).</p> <p>Stärka beredskapen och insatserna vid införelställen (via lufttrafik, sjöfart och landvägen).</p> <p>Medlemsstaterna och kommissionen ska utveckla en gemensam EU-vision om hur man kan främja vaccinationstäckningen i EU och vidta åtgärder för att förbättra tillgången till och lagerhanteringen av vaccin, öka interoperabiliteten och interaktionen mellan informationssystem för immunisering, stärka tilliten till vaccin och motarbeta tveksamhet samt höja effektiviteten för vaccinforskning och utveckling på EU-nivå.</p>	<p>Gemensam upphandling av vacciner tillsammans med de berörda medlemsstaterna, 2018 (förberedelser pågår)</p> <p>2017–2020 (gemensam åtgärd under utarbetande)</p> <p>2017–2020 (gemensam åtgärd under utarbetande)</p>
2.7	Förbättra medvetenheten om, beredskapen inför och insatserna mot biologiska risker, även nya hot	<p>Stärka EU:s sektorsövergripande medvetenhet om biologiska risker som uppstår genom oavsiktliga eller avsiktliga utsläpp genom utbildning, såsom den gemensamma kurs som ordnas av Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) och Europol om sektorsövergripande medvetenhet om och minskning av biologiska risker, för räddningstjänster, brottsbekämpande myndigheter och civilskyddet.</p> <p>Stödja medlemsstaterna i kampen mot bioterrorism, inbegripet i utarbetandet av nationella beredskapsstrategier för bioterrorismfrågor genom utveckling – i samarbete med nätverk av experter från medlemsstaterna – av en EU-inriktad handbok om bioterrorismhot.</p> <p>ECDC kommer att hjälpa medlemsstaterna att öka medvetenheten och utbyta bästa praxis om ”gör det själv”-biologi, bland annat amatörexperiment, utbildade personers användning av biologiska agens</p>	<p>Nästa omgång av kursen under andra kvartalet av 2018 (ytterligare kurstillfällen ordnas om det behövs).</p> <p>Utarbetande av handboken under tredje kvartalet 2018.</p> <p>Medvetenhetsökande material om risker i samband med ny bioteknik.</p> <p>Åtgärder kommer att inledas under tredje kvartalet 2017 och kommer att fortsätta</p>

		och genteknik utanför laboratoriemiljö och risker för biosäkerhet och bioskydd ¹⁹ .	under fjärde kvartalet 2017–första kvartalet 2018.
2.8	Reservgrupp med medlemsstaternas experter på CBRN-detektion	Utvidga reservgruppen för detektion av sprängämnen ²⁰ till att även omfatta CBRN-expertyper i syfte att bistå medlemsstaterna med att t.ex. säkra storskaliga evenemang. Verksamheten i reservgruppen för detektion kommer bland annat att bygga på det handledningsmaterial som tagits fram för skyddet av offentliga platser.	Utbildning för experter i reservgruppen för detektion – tredje kvartalet 2018 i syfte att inleda verksamheten under 2019.
2.9	Stärka kapaciteten och nätverken inom kärnsäkerhet	Främja fullständigt utnyttjande av Europeiska utbildningscentrumet för kärnsäkerhet (Eusectra) för gemensamma utbildningar i radiologisk och nukleär detektion.	Fas två av utbildningen för tulltjänstemän vid Eusectra lanseras under fjärde kvartalet 2017.
2.10	Förbättra samarbetet på området nukleär kriminalteknik	Omfattningen och räckvidden av nukleär kriminalteknisk kompetens varierar betydligt, och endast ett fåtal medlemsstater har kapacitet att analysera kärnmaterial och radioaktivt material. De flesta medlemsstater förlitar sig bara på grundläggande kompetens, som kompletteras av den mer avancerade kapacitet som erbjuds bland annat av kommissionens gemensamma forskningscentrum. Kommissionen kommer att vidareutveckla den rättsliga ramen (avtal med medlemsstaterna) för användning av dessa kommissionstjänster och ge både allmän och avancerad utbildning för medlemsstaterna på detta område.	Utveckla ett regelverk för användning av kommissionens kompetens på området nukleär kriminalteknik – före utgången av 2018.

19 Kommersiellt tillgängliga ”gör-det-själv”-biolådor som kan användas för att producera genetiskt modifierade mikroorganismer. Framsteg på detta område kan leda till avsiktliga attacker eller oavsiktlig kontaminering med modifierade virus eller bakterier. Se även Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar, snabb riskbedömning: *Risk related to the use of ‘do-it-yourself’ CRISPR-associated gene engineering kit contaminated with pathogenic bacteria*, <https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-risk-related-use-do-it-yourself-crispr-associated-gene>.

20 Reservgruppen introducerades i EU:s handlingsplan mot den olagliga handeln med och användningen av skjutvapen och sprängämnen (COM(2015) 624 final) i syfte att ge medlemsstaterna operativt stöd på området detektion av sprängämnen.

MÅL 3: BYGGA UPP STARKARE INRE OCH YTTRE FÖRBINDELSER KRING CBRN-SÄKERHET MED VIKTIGA REGIONALA OCH INTERNATIONELLA EU-PARTNER

CBRN-hot kan uppstå både inom och utanför unionen. Arbete utanför unionen samt starkare partnerskap och närmare kopplingar mellan inre och yttre säkerhet är en viktig del av EU:s strategi för att bekämpa terrorism och CBRN-risker. Uppmaningen till en mer ”sammanlänkad union” mellan de interna och externa dimensionerna av säkerhetspolitiken är en central prioritering i EU:s globala strategi²¹ och i EU:s och Natos gemensamma förklaring från 2016.

CBRN-säkerhet måste integreras i EU:s yttre åtgärder, genom utveckling av kapaciteten i tredjeländer (framför allt i grannländerna) samt förbättrat samarbete med strategiska partner och specialiserade internationella organisationer, såsom Interpol, Internationella atomenergiorganet och Organisationen för förbud mot kemiska vapen, utgående från FN:s säkerhetsråds förnyade åtagande att förhindra terrorister från att få tag på massförstörelsevapen. Det finns också ett behov av att utveckla närmare länkar mellan verksamhet inom ramen för EU:s kompetenscentrum på CBRN-området. I det här sammanhanget bör EU:s grannländer prioriteras.

Kommissionen lägger därför fram följande prioriterade åtgärder som måste vidtas i nära samarbete med medlemsstaterna och andra berörda parter.

Åtagande		Åtgärd	Resultat och tidsplan
3.1	Utveckla CBRN-säkerhets-samarbete med viktiga internationella partner, även i samband med dialoger om terrorism-bekämpning/säkerhet	Fördjupa samarbetet med strategiska partner som har erfarenhet av CBRN genom 1) informationsutbyte om CBRN-hot och risker, 2) utbyte av bästa metoder, 3) gemensamma utbildningar eller övningar. Diskutera CBRN-säkerhet regelbundet i dialoger om terrorismbekämpning/säkerhet med berörda tredjeländer, i syfte att identifiera möjliga samarbets- och kapacitetsuppbyggnadsåtgärder.	I samband med den befintliga CBRN-dialogen, en workshop om säkerhet för radioaktiva strålkällor med Förenta staterna – andra kvartalet 2018. Workshop EU-USA om gemensamma epidemiologiska brottsutredningar – fjärde kvartalet 2018. Bjuda in strategiska partner till särskilda möten i den

22 Delade visioner, gemensamma åtgärder: Ett starkare Europa. En global strategi för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik. http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf

			rådgivande gruppen för CBRN-säkerhet, när det är lämpligt.
3.2	Utveckla samarbetet med Nato kring CBRN-relaterade frågor	<p>Sträva efter närmare samarbete med Nato när det gäller tredjeländer, i synnerhet i fråga om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) informationsutbyte, 2) kapacitetsuppbyggnad, 3) utbildning, 4) övningar. <p>Utveckla synergier med Nato om hur kampen mot terrorism kan dra nytta av utvecklingen av försvarskapacitet bland annat på området obemannade luftfartyg och kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära (CBRN) vapen.</p> <p>I samarbete med Nato-ackrediterade CBRN-kompetenscentrumet skraddars utbildningsmoduler för partner till EU:s kompetenscentrum på CBRN-området.</p>	<p>Workshop EU-Nato – första/andra kvartalet 2018.</p> <p>Gemensamma utbildningar, t.ex. i Nato-ackrediterade CBRN-kompetenscentrumet (fjärde kvartalet 2017); planeras för 2018/2019/2020.</p> <p>2018, utifrån lärdomar från de första gemensamma utbildningarna.</p>
3.	Utveckla samarbetet med specialiserade internationella organisationer	<p>Europeiska utrikestjänsten och kommissionen kommer att samarbeta med specialiserade multilaterala organisationer (Interpol, Internationella atomenergiorganet, OPCW²², BTV-konventionens²³ enhet för genomförandestöd, Unoda²⁴) för att utbyta bästa praxis och hitta synergier framför allt på området informationsutbyte och kapacitetsuppbyggnad i tredjeländer.</p>	<p>Regelbundet bjuda in dessa organisationer till den rådgivande gruppen för CBRN-säkerhet samt utbildningar och övningar.</p>

MÅL 4: ÖKA VÅRA KUNSKAPER OM CBRN-RISKER

CBRN är ett område som är tekniskt komplicerat, utvecklas snabbt och kräver noggrann övervakning. För närvarande är sakkunskapen om CBRN ojämnt fördelad inom Europeiska unionen och utspridd mellan många olika statliga, akademiska och privata aktörer. En EU-omfattande ram behövs för att sammanföra relevanta aktörer, bygga partnerskap mellan dessa sektorer, gemensamt identifiera ytterligare behov och dra nytta av EU:s ramprogram för forskning.

4.1 Skapande av ett EU-nätverk för CBRN-säkerhet

22 Organisationen för förbud mot kemiska vapen.

23 Konventionen om biologiska vapen.

24 FN:s kontor för nedrustningsfrågor.

För att förbättra samordningen på EU-nivå kommer ett EU-nätverk för CBRN-säkerhet att samla alla aktörer på CBRN-området på både strategisk (beslutsfattande) och operativ nivå för att komma till rätta med insatsernas fragmentering. Det kommer att sammanföra medlemsstater, EU-institutioner och relevanta byråer, och där det är lämpligt även viktiga internationella partner och den privata sektorn. Nätverket kommer att vila på tre pelare: 1) en rådgivande grupp som omfattar medlemsstaternas alla CBRN-säkerhetssamordnare, 2) ett stödnätverk som består av befintliga CBRN-centrum runt om i EU, och 3) ett CBRN-kunskapscentrum som inrättas vid europeiska centrumet mot terrorism vid Europol.

Målen kommer att vara att: 1) upprätthålla en heltäckande och uppdaterad förståelse för CBRN-risker som uppstår inom och utanför EU och stödja utarbetandet av politik och initiativ för att åtgärda de konstaterade bristerna, 2) utveckla samarbetet och samordningen på operativ nivå (t.ex. informationsutbyte, utbyte av bästa praxis), och 3) underlätta civilt-militärt samarbete på områden där det gynnar båda parter.

Åtagande		Åtgärd	Resultat och tidsplan
4.1.1	Inrätta en särskild rådgivande grupp för EU:s CBRN-säkerhet	<p>Medlemsstaterna ska utnämna nationella CBRN-säkerhetssamordnare som sina primära kontaktpunkter för genomförandet av EU:s handlingsplan för CBRN-säkerhet.</p> <p>Med utgångspunkt i den tidigare rådgivande gruppen för CBRN-frågor, som skapades enligt handlingsplanen för 2010–2015 med uppdraget att övervaka dess genomförande, kommer kommissionen att inrätta en ny särskild rådgivande grupp för EU:s CBRN-säkerhet för tillämpningen av föreliggande handlingsplan. Gruppen ska bestå av medlemsstaternas CBRN-säkerhetssamordnare, kommissionen och relevanta EU-byråer, Europeiska utrikestjänsten och andra berörda offentliga och privata aktörer på CBRN-området, och kommer att göra följande:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Regelbundet se över och analysera de föränderliga hoten och riskerna på CBRN-området (i samarbete med EU Intcen och Europol). 2) Identifiera brister i åtgärderna för förebyggande, detektion, beredskap och insatser på CBRN-området, och ge råd om nya politiska initiativ för att åtgärda dessa brister. 3) Kartlägga befintliga kompetenscentrum och identifiera samarbetsarrangemang för att främja synergier och komplementaritet. 	<p>En förteckning över alla medlemsstaters samordnare senast i december 2017.</p> <p>Ett första möte i den rådgivande gruppen senast i januari 2018 och med jämna mellanrum (2–3 möten per år) efter det.</p> <p>En första bristanalys senast i april 2018, med regelbundna översyner.</p> <p>Ett regelbundet och systematiskt utbyte av god praxis om identifierade risker och brister.</p> <p>En första kartläggning av befintliga kompetenscentrum senast i maj 2018.</p>

4.1.2	Skapande av ett EU-nätverk för CBRN-stöd	<p>På operativ nivå kommer ett EU-nätverk för CBRN-stöd som består av befintliga kompetenscentrum och nätverk på CBRN-området att bidra till den rådgivande gruppen för CBRN-säkerhet genom att</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) utveckla en stödstruktur för EU-expert (i nära samarbete med Europol) som kan ge medlemsstaterna och EU-institutionerna vägledning och råd även i tekniska och vetenskapliga frågor kring CBRN-säkerhet, även då incidenter har inträffat, 2) underlätta kartläggning och spridning av god praxis och lärdomar, samt 3) dela sakkunskap och ha kontakt med befintliga CBRN-kompetenscentrum inom och utanför Europa. <p>Berörda medlemsstater kommer att ombes att senast i december 2017 identifiera strukturer som skulle kunna bidra till EU:s nätverk för CBRN-stöd.</p>	<p>Kommissionen ska offentliggöra en inbjudan att lämna förslag till CBRN-projekt inom ramen för fonden för inre säkerhet (polis) senast i oktober 2017²⁵.</p> <p>Ett fullt operativt nätverk senast sommaren 2018.</p>
4.1.3	Europols europeiska centrum mot terrorism ska utveckla ett CBRN-kunskapscentrum	<p>Europols europeiska centrum mot terrorism ska utveckla sitt befintliga CBRN-team till ett kunskapscentrum för att stödja de brottsbekämpande myndigheterna i fråga om CBRN-säkerhet, bland annat vapen och hot, genom att</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tillhandahålla analysprodukter om CBRN-hot och incidenter, 2) underlätta samarbete och informationsutbyte (särskilt via det europeiska bombdatasystemet och nätverk såsom EEODN²⁶) mellan brottsbekämpande myndigheter och andra aktörer (inklusive militären), samt med sitt nätverk av internationella partner, 3) anordna utbildning (i samarbete med Cepol), 4) ge operativt stöd och utnyttja CBRN-sakkunskap för att stödja utredning av 	<p>Optimera användningen av Europols befintliga kompetens för att öka den gemensamma kunskapen om CBRN-hot.</p> <p>Systematiskt utbyta CBRN-relevant information via det europeiska bombdatasystemet.</p> <p>Utstationera CBRN-expert för att bistå vid utredningar.</p>

25 Inbjudan att lämna projektförslag kommer att stödja genomförandet av både denna handlingsplan och EU:s handlingsplan för skydd av offentliga platser samt även kommissionens rekommendation om genomförandet av förordning nr 98/2013. Inbjudan kan bland annat stödja utvecklingen av en stödstruktur för EU-expert eller regionala nätverk, som senare kommer att ingå i stödnätverket.

26 Europeiska nätverket för ammunitionsröjning (EEODN) är ett nätverk av bombtekniker och CBRN-expert och det förvaltas av Europol. Genom nätverket kan medlemmarna dela bästa praxis och erfarenheter samt delta i gemensam utbildning. EEODN anordnar årliga konferenser tillsammans med utbildning.

		CBRN-incidenter.	
--	--	------------------	--

4.2 Dra nytta av EU:s säkerhetsforskning

EU:s säkerhetsforskning bör utnyttjas bättre genom spridningsverksamhet för forskningsresultat samt genom att se till att forskningsverksamheten motsvarar de operativa behoven på CBRN-området. Kommissionen kommer att utvidga provningen av utrustning, uppmuntra harmonisering av standarder och stödja utvecklingen av delad kapacitet via sin utvidgade reservgrupp för detektion.

Åtagande		Åtgärd	Resultat och tidsplan
4.2.1	Stödja spridning och utnyttjande av forskningsresultat	<p>Vidareutveckla plattformen för användargruppen för säkra, trygga och motståndskraftiga samhällen, som sammanför forskare, beslutsfattare, företrädare för branschen/små och medelstora företag och yrkesverksamma, däribland beredskapspersonal, för att omsätta forskningsresultat i praktiska åtgärder.</p> <p>Öka spridningen av forskningsresultat och främja informationsutbyte för att förbättra dialogen mellan olika aktörer på CBRN-området och ge regelbundna uppdateringar om forskningsresultat, även i samband med den rådgivande gruppen för CBRN-säkerhet och dess stödnätverk.</p>	<p>Användargruppens planering för 2018 ska läggas fram i november 2017 och omfatta 18 tematiska workshoppar, däribland sex CBRN-relaterade teman såsom kemiska faror eller vattensäkerhet. Workshopparna kommer att ge en årlig uppdatering om pågående forskning och kapacitetsuppbyggande åtgärder och bli tillfällen för att fastställa framtida prioriteringar.</p> <p>Kartlägningsrapporten över Horisont 2020-projekt som omfattar ansökningsomgångarna 2014–2016 ska slutföras senast i december 2017.</p> <p>Regelbundet offentliggöra resultat från CBRN-forskningsprojekt via EU-nätverket för CBRN-säkerhet.</p>
4.2.2	Identifiera ytterligare forskningsbehov och	Säkerställa att forskningsprojekt fokuserar på slutanvändarnas behov på CBRN-området.	Fortlöpande dialog i olika EU-forum, såsom rådgivande gruppen på CBRN-

	ta itu med nya CBRN-hot	<p>Prioritera forskning som</p> <p>1) ger lösningar på hur man kan avvärja nya CBRN-hot, såsom obemannade luftfartyg eller biohacking,</p> <p>2) förbättra medlemsstaternas katastrofförebyggande kapacitet, från förberedelse/beredskap och övervakning till motåtgärder och återuppbyggnad.</p>	<p>området och nya åtgärder inom ansökningsomgången 2017 för Horisont 2020.</p> <p>Nya CBRN-projekt som valts ut från ansökningsomgången 2017 med start första kvartalet 2018.</p> <p>En inbjudan att lämna in projektförslag på CBRN-säkerhetsområdet under andra kvartalet 2018.</p>
4.2.3	Uppmuntra harmonisering genom standardisering och certifiering av produkter och system för CBRN-säkerhet	<p>Utvidga den nuvarande provningen av utrustning för CBRN-detektering i syfte att föreslå områden för standardisering. Detta arbete kommer också att bidra till att informera yrkesverksamma om utrustningens prestanda och fortbilda detektionsexperterna i reservgruppen.</p> <p>Fortsätta den standardförberedande forskningen inom ramen för kommissionens europeiska referensnätverk för skydd av kritisk infrastruktur²⁷ i syfte att utveckla standardiseringsgruppens²⁸ CWA-avtal, identifiera CBRN-områden där uppdrag till standardiseringsgruppen kan inledas och inleda nya ansökningsomgångar till stöd för CBRN-standardisering inom ramen för Horisont 2020.</p>	<p>Förbättra kapaciteten att prova CBRN-detektionsutrustnings prestanda i medlemsstaterna och identifiera standardiseringsbehov som drabbar standardiseringsgruppens mandat före slutet av 2018.</p> <p>Ansökningsomgångar för standardiseringsrelaterad forskning under andra kvartalen 2018 och 2019.</p>

SAMMANFATTNING

27 Europeiska referensnätverket för skydd av kritisk infrastruktur är ett projekt som medfinansieras av kommissionen och samordnas av gemensamma forskningscentrumet i syfte att tillhandahålla en ram inom vilken experimentanläggningar och laboratorier delar kunskap och expertis för att harmonisera testprotokoll i hela Europa, vilket leder till ett bättre skydd av kritisk infrastruktur mot alla typer av hot och risker och till skapandet av en inre marknad för säkerhetslösningar. Tre av arbetsgrupperna hanterar CBRN-hot: kemiska och biologiska risker för dricksvatten, detektion av luftburna kemisk-biologiska ämnen inomhus och radiologiska och nukleära hot mot kritisk infrastruktur.

28 Europeiska standardiseringskommittén.

Mot bakgrund av de föränderliga hoten måste Europa samla sina resurser och sin sakkunskap för att utveckla innovativa, hållbara och effektiva lösningar. Samarbete i hela EU i enlighet med vad som fastställs i denna handlingsplan kan leda till betydande säkerhetsvinster och konkreta resultat.

De förslag som läggs fram i detta meddelande kommer att bana väg för ett effektivare och mer målinriktat EU-samarbete när det gäller skyddet och insatserna mot, samt beredskapen inför, kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att utnyttja de olika möjligheter som anges i detta meddelande och uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja denna handlingsplan och aktivt engagera sig i dess genomförande, i nära samarbete med alla berörda aktörer. Kommissionen kommer att se över framstegen senast efter två år.